

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 65.

V petik 15. Velkiga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blazniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

12. avgust 1851 je bil XXXVIII. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis c. k. denarstvinega ministerstva 18. Maja 1851, s katerim se razglasijo odločbe zastran izdaja novih bankovcev po 10 gold., 100 gold. in 1000 gold. — Ukaz c. k. ministra bogočastja in uka 26. Maja 1851, ki ustanovi, kako se imajo preskušnje godnosti konec šolskega leta 1850—1851 opravljati. — Ukaz c. k. ministra pravosodja 11. Junija 1851, dogovorno z c. k. ministerstvom denarstva in c. k. računskim direktorjem. — Razpis c. k. denarstvinega ministerstva 16. Junija 1851, s katerim se razglasi ravnanje z dne 16. Junija t. l. izsrečkanimi peneznimi listi po 10 kr. versta čerka H. 3. — Razpis c. k. denarstvinega ministerstva 20. Junija 1851, zastran odpravljenja meddeželne colne poteze. — Spisek c. k. kupčijskega ministerstva 6. Maja 1851 podeljenih izkljenivnih privilegij. — Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 22. Maja 1851 podeljenih izkljenivnih privilegij. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 21. Maja 1851. Podaljšanje Ljudovik žl. Orthove privilegije. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 28. Maja 1851. Podaljšanje Matija Höringove privilegije. — Razpis c. k. kupčijskega ministerstva 28. Maja 1851. Podaljšanje Höringove privilegije in nje prenešenje na Franciško Slovaček. — Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 30. Maja 1851 podeljenih izkljenivnih pooblastenj. — Okoljni ukaz c. k. štaj. ilirsk. denarstvinega deželnega vodstva 21. Junija 1851. Razlaga v koliko so podeljbe poboljšij davšini za sužnosti ali pa davšine enakosti podveržene; potem ravnanje s kolkom podeljbnih pisem.

Nevradni del.

Avstrije prihodnost.

(Dalje.)

XVII.

Ga ni bilo umniga, ki bil upal, da se bodo tabart valovi zahodnje revolucije na mejah cesarstva ustavili kakor dvakrat poprej, in skazali smo zakaj ne. Novine vsakiga dneva so poterdile to javno mnenje. Avstrijsko cesarstvo je bilo če ne po celi obsegi vunder po velikim delu ud nemške zveze, katere oblast je sedež imela v mestu Frankobrodu Majnskim, in kar je tedaj le eno državo te zveze zadelo, se je urno čutilo v deželah drugih udov. Ležijo pa v jugo-zahodnih krajih Nemškiga mnoge majhne nemške države Badensko, Wirtembersko, oboje Hesni i. t. d. katerih vlade so bile preslabe napadu sovražniga duha kos biti. Terjali so pa že v prvih dnevih po časopisih in ljudskih zborih od vladarjev dvojno, namreč resnično vpeljavo po zveznim pismu leta 1815 obljubljenih ustav-

nih vladnih podob v vsaki zvezni državi, pri tem pa temeljno premembo ravno tega pisma, in bolj ozko zedinjenje vsih nemških držav, bi se bila imela napraviti ena zvezna država namest dozrajne zveze samostojnih držav, z narodnim zborom cele Nemčije na sedežu zvezne oblasti. Jugo-zahodne vlade so bile urno vsiljene obojnemu terjanju dovoliti, tudi zvezna oblast v Frankobrodu se je vesoljnemu vošenju vklonila. Kakor po celi Evropi je prekucija rabila dvojno vzdigavko, po demokratizmu naj bi vlade oslabele, po narodnim gibanju naj bi se te v eno državo zedinilo kar je eniga naroda. Absolutizma zdaj zanaprej več ni bilo mogoče ohraniti, hrepnenje ljudi po vstavni vladi ni bilo krivo, dana jim je bila obljuba po zveznim pismu 1815, in obstati vsaki mora, de vstavna vladna podoba sama zase še ne rodi pogube kake države, temuč pametno rabljena jo povzdigne k veči stopnji slave in moči. Milimu avstrijskemu vladarju bi bilo tedaj gotovo bolj veljalo ime vstavniga mem samoderzniga cesarja, toliko bolj ker je on v izhodnji polovici cesarstva kakor ogerski kralj pri kronanju prisegel na po stoletni navadi vterjeno vstavo.

Nezmerna nevarnost je pa žugala celimu cesarstvu od narodniga gibanja. Komaj so se nemci začeli poganjati v bolj terdno edinost svojih dežel, v poklic narodniga postavodavniga zbora pri dozrajni zvezni oblasti, je vsaki lahko previdil, de ne bodo pozabili na bogate nemško-avstrijske dežele, katere so bile že dozraj imenitni udi nemške zaveze. Gotovo je bilo čakati de bodo avstro-nemce z vso močjo vabili novo vstavljene zvezni državi pristopiti, de jih še morebiti zlo vabiti ne bo treba, ker zlahtni narod vsakiga človeka živo nase vleče. To nagnjenje pa je podkopavalo ne samo neodvisnost in samostalnost, temuč clo obstojnost in življenje avstrijske države. Šteješ na štirideset milijone Avstrijancov gotovo ne več ko deset milionov prebivavcov čisto nemškiga naroda. Če bi bilo tim pripušeno v ožje zvezo z svojimi brati stopiti, kdo bi branil Italjanam in Slavjanam, če bi hotli sosednim bratom roke podati? Bi ne ostala po takim ravnanju avstrijska država pri samih Madjarjih, kateri v celi Evropi bratinskiga ljudstva ne najdejo.

Hrepnenje po vstavni vladi če se tudi kaki čas spremeni v razujzdani demokratizm, ne bo življenju državnimu tako globokih nezaceljivih ran vsekalo kakor raspertije med narodi če bi se te tako globoko vkoreninile, de kaki del iz državne zveze stopiti in se v sosedni vtopiti želi. Demokratizm gre le do na tanjko določeniga kraja, in tam v svojih zmotah konca najde, narodno gibanje mora državo zmajati, ako bi v pravim času ne priskerbeli mirno zlogo — resnično spravo. Trikrat je demokratizm na francozkim od verha do dna vse prekucnil, in vunder je ostala država cela, neskrušena. — Kako to? Pulile so se, in se še pulijo današni dan za vpeljavo svojih misli dve nasprotni stranki monarhiška in republikanska; pri vsih vladih pa, ki so si sledile v

pretečenih šestdeset letih je veljala ena vodivna misel, edin nikol ne razzaljeni princip: ena, terdno zedinjena francozka deršava in ta čez vse. Timu principu zvesta je ostala kraljevna kakor cesarska, prva in druga republikanska vlada. V tej misli so se zedinjili kralj Ludovik XVI. in Robespierre, Napoleon in Ludovik XVIII., Karol X. in Ludovik Filip I, general Cavaignac in predsednik L. Bonaparte. Ta misel je Francozam moč dala kos biti napadu skoro cele Evrope, ta jih je rešila po nesreči let 1813, 1814, 1815, ta jih še zdaj derži na robu globokiga brezdnega.

Od demokratizma se tedaj Avstrii o sušcu 1848 toliko bati ni bilo, ker bi on po človeški razujzdanosti pri vsih poštenih urno bil veljavo zgubil, clo druga je pa bila zastran narodniga gibanja posebno na nemškim. Se od nemškiga ločiti ni bilo varno pri odkrito izrečeni želji milijonov avstrijskih državljancov, nemškemu dodjati le eni del cesarstva bi bilo enako naznaniti razpad, se v novi nemški državi vtopiti z celim cesarstvom je bilo ravno tako nemogoče. Tej nar ozji zvezi je v bran stala čast slavne dinastije, katera se ni mogla vkloniti ptuji oblasti, je pa tudi v bran stal počutik nenemških avstrijskih narodov, katerih sinovi avstro-nemce tako nezumno presezejo, katerih narodni počutik se je ravno zdaj tako krasno buditi začel. Nar veči napčnost je bila ta, de so se dve ideji politiške svobode in narodniga počutka, ki so vunder ena od druge na tanjko ločene, v glavah ljudi tako zmešno na skrižem vpletavale. Neodvisna narodnost sama zase še ne ponudi politiške svobode, enako pa mnogi v eni državi združeni narodi zavolj te zveze še ne zgubijo ne svoje samostalnosti ne svoje prostosti. Zgodovinsko znanstvo poterdi resnico teh besedi po mnogih izgledih, ali koliko jih je bilo ko so se pečali z zgodovinskim znanstvom, in kdo je poslušal na te posamesne glasove v pušavi, toliko bolj, ker se je prekucijni stranki prav prileglo ljudem možgane kolikor bi mogoče bilo mešati. Še nekaj bi omenili zastran obnašanja Dunajčanov o avstrijski prekuciji. De so živeli in goreli za politiško svobodo kdo bi jih grajal, ko je mili cesar sam svojim ljudstvom konstitucijo podaril, da se je vsaki bolj zadovoljno klicel prostiga državljana vstavne samovladije mem podložnika samoderzniga vladarja.

Politiška svoboda pa ne sme um državljancov omamiti sicer je nasleduje namesti prostosti sužnost. Že gola politiška prebrisanost, če je že v resnici manjkal domoljubni počutik, naj bi bila navkazala Dunajčanam clo drugače obnašanje. Kaj je Dunaj, in kakšni je njegovi poklic? Je le Dunaj morebiti le glavno mesto tako imenovanih nemško avstrijskih dežel, je le serce in stolno mesto celiga cesarstva? Katero bi utegnulo Dunajskim mestnjanam več prida donošati. Če se pa oni odločeno le nemce izklicajo, raztergajo z takim ravnanjam vezalo z drugimi avstrijskimi narodi, ponižajo pa tudi ob enim lastno imenitno važnost na zlo daljno stopnjo. Če tudi ne

hvalimo prebivavce Lvova, Buda-Pesta, Milana in Benetk, de so razvijali bandero narodne neodvisnosti, se vunder oznani skerb, akoravno napčno rabljena za povzdigo domovine, kaj so pa pomenile černo-rudečo-rumene barve na turnu sv. Stefana? — kaj drugiga ko grob dunajske slave. Koliko drugači bi bile zdaj naše reči, ko bi to mesto ne bilo pozabilo ne ene ure svojiga visokiga poklica serce biti tako velike in bogate države kakor je avstrijsko cesarstvo, če bi bili mestnjani tako ponosno kazali cesarske barve, kakor so se ošabno okinčali z ptujimi. Upamo, de je huda skušnja odgnala zmote preteklih let, de nikoli več gladke besede ptujih zapeljivcov ne bodo okvarili serca z avstrijsko domoljubnostjo nadušenih Dunajčanov.

Vernimo se zdaj nazaj na prvo polovico sušca, resnica naj nas vodi ne nagnjenje na to ali vuno stran. Rekli smo, de so vsaki dan novice povedale, kako so v glavnih mestih zahodnjiga Nemškiga vlade vsiljene bile od večine prebivavcov donesenimu vošenju se vkloniti, kar je ljudstvo hotlo, ali bolj po pravim karkolj so možji terjali ko so govorili v imenu ljudstva, je bilo dovoljeno: prostost tiska, narodna straža, vstavna vlada in zraven še ožej zedinjenje nemških držav z narodnim postavodavnim zboru pri novi centralni zvezni oblasti.

Na Dunaju so vsi ostermeni gledali proti zahodu kako so padali edin za drugim stebri dozdajnega javniga reda političkih naprav, edin drugiga so prašali: kaj bo zdaj storiti. Od nekdanj so bile na Dunaju skerbno obdelovane vse vednosti, umnosti, obertnije, le z politiko so se pečali kaki vzvoljeni možje, ljudstvu sploh so manjkale še prve priprave za političko izredovanje, ono je bilo vso zamaknjeno v skerb materialnih reči, svoje življenje so obsegle dve besedici: pridobiti in vzivati. Je bilo tedaj zmešno viditi, kako je mergolelo o kratkim v vsakimu kotičku od zlo modrih politikarjev. Od nekdanj so pa Dunajčani tudi radi posnemali svoje zahodne sosede nemškiga rodu, še raj pa francoze v raznih šegah in navadah, nočejo jo tedaj zdaj poskusiti z političkim napravami, brez da bi se bilo dobro prevdarilo ali tekne vse Dunaju in avstrijskemu cesarstvu, kar se je drugi državi drugimu stolnimu mestu prav dobro prileglo. Tedaj je veljala sploh govorica: stari svet se giblje in maja, vse okolj nas napreduje, bomo morebiti le mi zadej ostali. Mnoge mnoge dostikrat clo nasprotno vošenja so se glasile, in nar po gosto politička svoboda in ozka zveza z nemškim. Vlada je sicer resnični namen naznanila vsakimu djanju se v bran postavili, katero bi vtegnilo javni red žaliti, in dozdanjo političko napravo monarhije prekucniti, vunder dosihmal tako spoštovana beseda je omagala, in javno po ulicah so bili grajani vladni možje, urade in postave. Vse je segalo čez svoje meje. Družtva, ki vunder z politiko clo nič opraviti niso imeli, postavim podavstrijsko družtvo obertnije so naznanovali nadvojvodam udam cesarske rodovine pri dani priložnosti javno upanje, de bi se v kratkim dozdanj veljavni vladni zistem oddjal. Nar bolj zmešno je bilo pa viditi, kako se je clo šolska mladost poprijela avstrijske politike. Mladi ljudje, katerih poklic na Dunaju je bil se kaj naučiti za čase, kadar jim bodo naročene državne opravila, so pustili šolske klopi, so se jeli globoko vtičkvati v političke reči, katerim so bili komaj kos vajeni državni možje nar bistrejšiga uma. Tudi ti šolarji so se prederznili v svoji oddresi svitlimu cesarju naznaniti, de, kakor oni menijo, oetje cesarstva le v svobodi ljudstva in v ozki zvezi z nemškimi brati najti je. Dobrovoljni pri tem pa nezmerno radovedni Dunajčani so se že dolgo kake majhne

revolucije veselili. In dobili so jo o dani priložnosti. Pondelj 13. sušca je bila napovedana seja podavstrijskih stanov. Že v nedeljo so se zbrali študenti v veliki izbi vseučiliša in sklenili drugi dan stanovam pisano prošnjo za upeljavo vstavne vlade podati, katero naj bi taisti zbor svitlimu cesarju za poterjenje priporočil. V ta namen se spravi pondelj na noče truma več tavžent študentov, ki popotvajo neobročeni v lepim redu skoz ulice mesta proti hiši, v kateri so ravno se zbirali udji navadniga deželna zboru. Glas te clo nove prigodbe kliče nezmerno veliko število gledavcov na terge in ulice, kateri so vsaki po svoji glavi sodili čez političke zadeve, čakaje kaj, se bo nek iz te reči izvalilo. — Tri in pol leta so zdaj minula, kar je napočil dan tako važin za osodo avstrijskiga cesarstva. Zdaj še le in morebiti zdaj še komaj smemo soditi čez namena čez djanja tistiga dneva, bolj bodo sodili naši vnuki. Daleč bi presegli nam določeni prostor, če bi se lotili na tanjko popisovati kako so si nar važnejši prigodbe urno ko blisk nasledovale, omenimo le, de je bilo po cesarskim patentu 15. vse dovoljeno, kar so si trideset let sem nar bolj nadušeni prijatli svobode vošili: prostost tiska, narodna straža, vstavna vlada z odgovornim ministerstvom; in sicer brez boja brez puntarja je bil pridobljen neprecenljivi dar miliga velikoserčniga cesarja Ferdinanda. Kako poka vsakimu od veselja serce, če se spomnimo občutkov, z katerimi smo vidili se pozdraviti ljudi vsih stanov vsih narodov. Če prebiramo novice tistih dni, katerih vsaka verstica govori od bratovsko zvezanih narodov po vezalu vstavne vlade, od prerrojene Avstrije od hvale svitliga cesarja. Še v lombardo-beneškim kraljestvu, ker je bil javni mir tako zdražen, da je treba bilo stan obsede naznaniti, je o prvim začetku komaj, de se je razglasil cesarski patent 15. sušca, povsoti donelo veselo „živio“ vstavni svobodni Avstrii in svitlimu darivcu konstitucije. De so veseli dnevi naše mlade prostosti urno urno minuli, je vsakimu znano, išimo vzroke zakaj in kako se je vse nanagloma spremenilo.

Možje, katerim so se v sercu davno skrite misli, vse kar stoji prekucniti o dani priložnosti sprožile, so zdaj hitro na noče stopili. Vstavna vladna podoba njim ni pomenila če tudi na novi podlagi vunder na starim prostoru na poprejni obsegi zidane hiše svobodniga cesarstva, razlagali so cesarsko besedo prostosti v znamenje razujzdanosti, konstitucija jim je enako veljala mem razdelitve. Njim že to vsč ni bilo, de se je na Dunaju vse mirno končalo, de je hvaležno ljudstvo miliga cesarja tako nezmerno častilo, ko se je popoldne 15. sušca po Dunajskih ulicah vozil sprejeti z enoglasnim „živio“ od tavžent in tavžent zdaj osvobodnih vunder še zmirej zvestih mestnijanov, nevsmiljena zmaga po kervavim boju bi jim bila bolj dopadla. Nar bolj jim je na poti bila zadovoljnost ljudstva. Vunder kaj početi? Kakor bi zmajali samovladija, prekucnili cesarski sedež? Demokratizm jim vzdigavke ni ponudil, ker je mili darivcu ljudstvu svobode preveč podal, de bi se bili prederznili reči: imamo premalo. Ne samo kar so si svobodo misleči vse leta sem vošili, je bilo dovoljeno, cesarske dobrote ni bilo ne konca ne kraja, v enim trenutku je stalo avstrijsko ljudstvo na stopnji, katero so druge ljudstva komaj po teku dolgih let in hudim prepiru dosegli. Ono je bilo zato pa tudi hvaležno, ono bi bilo ostalo brez šuntanja mirno do današnjiga dneva. V namen razdelitve avstrijskiga cesarstva so se poprijeli počutka, ki živi v sercu vsakiga rodoljuba, počutka kateriga nobeden umni grajal ne bo, ako se le še vikšimu pomenu in važnejšimu poklicu države

v bran ne stavi, v kratkim lotili so se prekucivneži narodniga gibanja. Obstati moramo, de so na tem polju obilno prostora najdlji za svoje namena. Nezvesti Talijani so beračili pri Metternihovi vladi za majhne drobtince od bogate mize prostosti, — vse karkolj so prosili, jim je bilo odrečeno. Zdaj jim ponudi mili Ferdinand bogate zaklade poenaki če ne po vikši meri kakor drugim narodom svojiga cesarstva. Razglasi se cesarski patent 15. sušca po Milanu, po Benetkah, veselo ga sprejme prosto ljudstvo. Bali so se zdaj Signori in possidenti de bi ono zavolj danih dobrot ne pozabilo narodne neodvisnosti, in jeli so zbadati svoje rojake k kervavim puntu. V hvalo dane svobode so pobijali in morili cesarske služabnike, zasramovali avstrijske barve, in so cenili bolj mem svitliga Ferdinanda prisegolomniga sardinskiga kralja. Pervi so oni rabili dano prostost v očitni odpad od zveze cesarstva, so ošabno od sebe pahnili cesarske darila, oni so glavno krivi vsih nadlog katerim so v rop padli z njim v red tudi drugi zvesti sinovi Avstrije.

(Dalje sledi.)

Austrijsko cesarstvo.

Krajska.

Ljubljana 14. augusta. Neradi se vtikamo v zadeve javnih vradnij, vendar, če se postava v nemar pušča, če se enakopravnost žali, se čutimo dolžni v imenu postave govoriti. Mar ni ukazalo, ni ukaza celo ponovilo visoko ministerstvo, da se imajo vsi vradni razglasi, pozivi, proglesi, naznanila, razpisi konkursov itd. tudi v slovenskem jeziku po slovenskem vradnem listu razglasovati? Povsod, po vsih deželah našega cesarstva se ti ukaz, kolikor nam je znano, natanjko spoštuje, le pri nas se nanj ne porajta, se lahkomiščno v nemar pušča od nekterih vradnij, ki s tem kažejo, da jim mar ni postava, ne enakopravnost, ali da se jim gnjusi vse, kar je narodnega.

Vso hvalo zasluži naše deželno poglavarstvo, poštno vodstvo, okrajno sodništvo ljubljanske okolice, mestno okrajno poglavarstvo dačno in stavbino vodstvo v Ljubljani in tudi druge vradnije po celem Slovenskem. Vse te vradnije se zvesto po postavi ravnaajo, in vse vradne naznanila tudi v slovenskem jeziku priobčijo. Dezelno sodništvo pa se ne zmeni zato. Naznanilo je poslednjič porotnike v „Lai-bacher Zeitung“, v vradnem delu slovenskega časnika jih pa ni bilo brati. To je vendar reč prevelike važnosti, da bi se o njej molčalo. Mora slovenski kmet, ki nemškega ne razume, še vedno v tamo gledati? Ali so morebiti Nemci porotniki na Krajskem? ali znabiti vsi nemški razumejo? ali znabiti slovenski rod ni vredin zvediti svojih sodnikov? Nadjamo se, da nam nikdo ne bo tega opomina zameril, ker smo se potegnuli za postavo in za pravico, kakor je naša dolžnost bila.

C—r.

Horvaška.

Podžupan v Samoboru je po višjem ukazu zapovedal vse pivnice ob devetih zvečer zapreti.

* Minister baron Kulmer je prišel na svojem popotovanju v Zagreb.

* Horvaško-slavonskim graničarjem je dovoljeno 100,000 centov morske soli po 2 gld. 7 kr. cent, — banaško-serbskem pa 30,000 cent. kamnitne soli po 3 gold. in pol. Koliko te soli bo dobil vsak ondašnjih prebivavcov, bo posebna postava naukazala.

Avstrijska.

Avstrijska vlada je francoski noto poslala, v kterej zaverže francoski upor zoper vstop

cele Avstrie k nemški zvezi in naznani, da bo pri svojem namenu ostala in v dosego tega namena se vsih pripomočkov poslužila.

* Od medicine, ki se iz medu napravlja, se bo pred kot ne davek tirjal.

* V Wiener-Neustadtu je bil 8. t. m. strasan ogenj. Krog 60 skednjev in magazinov je pokončal.

* Protestanski učitelji na dunajskim vseučilišču so imeli pogovor o zadevi profesora Bonitza in so sklenili, da bodo vsi svoje mesto popustili, ako se on za filozofiškega dekana ne potrdi.

* 8. avgusta je več homöopatiških zdravnikov se iz Dunaja v Lipsio podalo, kjer bodo pogovore imeli.

* Cesar se je spet iz Išla v Schönbrun vrnul; tedaj se ne bo podal v Galicio, kakor je bilo popred sklenjeno.

* Nek kmet je hotel sam sebe umoriti in sicer s tem, da je krajcarje požeral, ker je mislil, da bo tako umerl, vendar so ga rešili. — To je gotovo nova misel se z denarji vred pod zemljo spraviti.

* 1. oktobra se ima spet začeti časopis „Die Presse“ pod vredništvom Augusta Zang izdajati.

Česka.

Mesca julija jih je v Pragi le 31 za kolero zbolelo. Ozdravljalo se jih je pa 40, ker je bilo 9 še mesca junija bolnih. 23. se jih je zopet ozdravilo, 13 jih je umerlo, 4 so še bolni ostali.

Na kmetih se je bolezen le v Hrastjanu prikazala in v Vršovicu.

* Tudi na Českim so začeli več premajhnih županij v eno združevati.

Moravska.

V Niklovitu pri Cnajmu je ogenj 15. avgusta 1850 veliko škodo napravil, ker je 48 hiš z drugimi poslopji vred pogorelo. Kmalo potem pogore zopet 4 hiše in 17. februarja 1851 hiša necega kajzarja. Pri poslednjem pogoru zasačijo zažigavca; bil je 8 let star sin kajzarja, ki je z klinčkom streho zasmobil. Kaznovali so ga zavolj tega vprico družih otrok. Fant pa je kmalo potem zopet postljo svojega očeta zažgal. Ondašnji župan in tamošnje okrajno poglavarstvo se oberne zavolj tega na varstveno društvo v Berno, da bi fanta v varstvo vzelo. Župan naznani, da je to namenil, da bodo zamogli ljudje mirno zaspati. To društvo je tedaj fanta v svoje varstvo vzelo.

Ogerska.

Na Ogerskem, blizo Požuna se imajo konec t. m. vojaki zbrati.

Serbsko.

Iz Serbskega se naznani, da je ondi velika nezadovoljnost s sedajno vlado, in da se je vsak trenutek bati, da se bo vstaja vnela. Več društev se je v ti namen napravilo, in sicer med naj imenitnejšimi Serbi in celo turškimi velikasi, ki imajo v notrajni državi, celo v Carigradu mnogo udov. Tudi ogerski in poljski beguni so v zakletbo zapleteni.

Tuje dežele.

Bosna.

V časopisu „Triester Zeitung“ se sledeče bere: „Blizo avstrijske meje se sliši iz Turškiga jok in stok kristjanov, ktere Turki na vso moč preganjajo in mučijo. V Bosni so večina prebivavcov kristjani, med kterimi je, kar se premalo porajta, skoraj polovica rimske katoljske vere. Ko bi bilo toliko prebivavcov gerskih starovercov, bi bila ruska vlada gotovo že davnej se za-nje potegnila, kar je že večkrat v družih podonavskih deželah

storila. Ker pa zadeva ta nadloga katoljčane, ima avstrijska vlada sveto dolžnost, se krepko potegniti za silovito zatiranje revežev. Vera in politika to ukažete. Bosna je dežela, ki sega v serce Avstrie. Nadležvanje roparskih trum na avstrijski meji, kterimu naša vlada že dolgo prizanaša, kakor sedanje trinožko obnašanje do naših vernih bratov je vzroka dovelj, da naša vlada resno besedo govori z z razvujzdanimi sosedi. Druge vlade bi se bile že zdavnej tolikšne priložnosti poprijele, v to za Avstrio imenitno deželo se terdno vstopiti. Nadjamo se, da cesarska vlada ne bo dalje terpela te razvujzdanosti in silovitosti, ki pravice človeštva z nogami tepta.

(Novice.)

* Poslednje novice iz Bosne pravijo, da se je Omer paša z armado vred v Albanio podal. S. Černogorci bo javolne vojska vstala.

Nemška.

V Berolinu ima v malo dneh slavenski katolog na svitlo priti, ki bo zapopadel knjige samostana Oliva pri Dancigu.

* V deržavljanski postavi deržavnega mesta Regensburga od leta 1320 se sledeče bere: „Vsak teden se ima kruh vagati. Kteri pek prelahak kruh peče, se zanaprej ne bo več na denarju kaznoval, ampak po stari postavi se ima z mosta v vodo prekucnuti, naj bo vbog ali bogat.

* Na Pruskim je ojstra postava dana, nedeljo in praznike praznovati; kdor v nedeljo na polju dela, mora 5 tolarjev kazni plačati.

* Iz Draždan. 28. uniga mesca je v neki pivnici bila zasačena derhal skrivniga društva, kteriga namen, kakor se iz njih popirjev vidi, je, Samoderstva razdreti in (demokratiške republike) na Nemškim napraviti, Osem oseb je bilo popadenih, ravno ko so si zvestobo v postavljenih namenih prisegali.

Francoska.

13. julija so v Lyonu 72 oseb zaperli, ker so za klobuki imeli prepovedane politiške znamenja. Peljalo jih je 150 vojakov v ječo, sodili se bodo pred vojaško sodbo.

Angleško.

5. avgusta je tirjal Lord Dudley v spodnji zbornici list prosivcev za Košuta in nato mu lord Palmerston zaverne, da se temu nikakor ne bode ustavljal. On (namreč Palmerston) je hudo obžaloval, da se je turški vladi potreba zdelo tiste zaperati, ki v nje deželah pribežališča iščejo in kterim se je ob času varstvo turškega cara zagotovilo. Zbornica pozna okoljšine, ktere so turško vlado prisilile od tega odstopiti, ravno tako pa tudi pozna prizadeve angleške in francoske vlade, sultana v neodvisni politiki podperati. Angleška vlada si je prizadevala vsih pripomočkov se poslužiti, sultana nagnuti, da bi ogerske begune osvobodil, in angleški vladi je sultan naravnost obljubil, da bo Košuta in njegove tovarše 15. septembra osvobodil, in on verjame, da bo sultan mož beseda. Dunajski časopisi pristavijo: Tako govori lord Palmerston, mi pa pravimo, da bo tudi september leta 1852 pretek, predenj bo Košut turško zemljo zapustil. — Mesaros je London zapustil in se je od tod v Pariz in Turin podal.

* „Times“ govori o posvetovanju in sklepah narodnih zbornic in tožno prerokuje, da je deržavna cerkev v nevarnosti! Ta nevarnost obstoji v vedno raseči moči in pogumu katolčanov na Angleškem.

Laška.

Ravno zdaj se pogovarja o tem, da bi v prihodnje posadka v Rimu ne obstala več iz samih Francozov, ampak iz Neapolitanov in Avstrijanov. Naša vlada želi, da bi se kmalo

sostavila papeževa vojska, kteri bi se izročila poseda Rima.

* V Rimu je spet nekdo iz politiških vzrokov poskusil arhivarja Cesatti-a umoriti. Zabol del ga je pa vendar ne smertno. Kdo da je bil se ne ve, ker je pobegnul.

* „Osservatore triestino“ pripoveduje v znajdbi, ktero je nek G. J. Ascoli storil, namreč: da se zamore vsih jezikih razumeti, kaj da se telegrafira. Za izgled sledeče: Včeraj se je med Rimom in Rietom bitva bila, naša armada je zmagala in je 25 topov uplenila. Vojskovodja se je včeraj v Neapel pomaknul, na borsi je veselje, menjavni kurs 87³/₄. To se takole telegrafira: $\frac{5}{10} 1\frac{2}{28} \frac{1}{1} \frac{3}{76} V 25 V$ ($\frac{5}{23} \frac{5}{17} \frac{3}{87} \frac{7}{10} \frac{1}{33} \frac{8}{14} \frac{4}{9} \frac{3}{31} \frac{3}{10} V 87\frac{3}{4} V$). Ako bi se ta reč za dobro spoznala, bi gotovo bolj pripravna bila, ker je krajša, kakor dozdajna.

Rusovska.

Na Ruskem je 48 javnih bukvarnic. Učenih in slovstvenih društev je bilo v letu 1850—15, pet zmed tih podpera vlada.

Turška.

* Več časopisov je naznani, da pride Košut 1. septembra v London. To se bo pa teško zgodilo, ker se avstrijska vlada temu hudo upera in ker tirja, da naj se bolj ostro varje. Tudi se avstrijska vlada ne spusti v nikakorsne pogovore o tej zadevi.

Amerika.

V združenih severoamerikanskih deržavah je zdaj 335 železnic dokončanih, ki so skupej 10287 milj dolge in kostale so 306,607,000 dolarjev.

Ljubljanski novičar.

Šivarski podmojstri, zadnja ura vam bije! Nek šivar z nekim kemikarjem je v Gothi tak lim našel, po kterem se manj para kakor po vaši niti. Tedaj šivanko med stare ropetije in lim v roke!

* Govori se, da misli Radecki Paglaruccitov grad kupiti; kaj pa je na tem resnice, ne vemo.

* 25. dan tega mesca se bojo začele spet porotne sodbe v Ljubljani; predsednik bo e. k. nadsodije svetovavec žl. g. Coppini, njega namestnik e. k. deželne sodije svetovavec, g. Schmalz.

* Gosp. dr. Ahačič se je v zadevah v poslednji poroti k smerti obsojeniga Dolinarja in na 10 let v teško ječo obsojeniga Polca, ki sta e. k. viksi sodijo na Dunaji za overženje Ljubljanske razzodbe prosila, na poklic imenovane sodije kot zagovornik na Dunaj podal; kjer bo 14. dan t. m. pri viksi sodii v ti zadevi poslednja obravnava; g. dohter je prepričan, da ne bo nič opravil, ker se v Ljubljanski porotni sodbi ni nobena taka napaka zgodila, ktera bi utegnila biti veljaven vzrok za overženje Ljublj. sodbe. (Nov.)

* Spet se je zapazilo tukaj več ponarejenih starih bankovcev po 10 gold., ki so razun tega, da nimajo vodniga znamenja v papirju, tako umetno narejeni, da jih je kaj teško od pravih razločiti.

* „Vid. dennik“ ima dopis iz Rima od 26. mal. serp., v kterim se bere: „Pred nekoliko dnemi je prišel sem misjonar Knobleher z Ljubljane, zaslužni razširjavec kersanske vere v gorejnim Egiptu. V Rimu ne ostane dolgo; ter se bo podal z mnogimi pomočniki na daljši popotvanje v Egipt. Nj. V. avstrijski cesar je dal k temu popotvanju dve ladii k brodarjenju po Nilu, in rimska propaganda je preskerbela tiskarno vzhodnih jezikov.“

Kdor želi v vradnim ali pa v oannitnim listu karkoli si bude naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi čerkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakokrat je še 10 kr. za kolek po

Vradni list št. 51.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sestaviti, zna nam tudi sostavek v nemškem jeziku poslati, proti tem, de od vsakih treh tiskanih verst en krajcar za prestavljenje odraja.

k 65. listu Ljubljanskiga časnika, vpetik 15. Velk. serpana 1851.

Št. 6948. **Razpis konkurza.** (146.) c 1

Z razpisom visocega ministerstva notrajnih oprav od 24. julija 13838/1179 je bilo deželno poglavarstvo opolnomočeno, dva pripomočna zdravnik v ljubljanski bolnišnici izvoliti, eden nju je namenjen za medicinski, drugi pa za ranocelniški oddelk, vsak bo vžival na leto 300 gold. plače in 5 sežnjev dery in 18. liber sveč iz zaklada bolnišnice.

Za postavljenje teh obeh pripomočnih zdravnikov se tedaj konkurs s tem pristavkom razpiše, da se imajo prosivci za te stopnji, s kterima je tudi stanovanje v bolnišnici združeno, in kteri ste za dve leti in znabiti tudi za štir leta za vživati, z diplomami in drugimi verodostojnimi spričbami skazati o zdravniških vednostih, da so neoženjeni, dobrega zadržanja, da znajo slovenski ali kakki sorodni slavenski jeziki, in prošnjo do 15. septembra pri vodstvu c. k. dobrodelne naprave v Ljubljani vložiti.

C. k. deželno poglavarstvo

Ljubljana 6. augusta 1851.

Št. 10673/1412. **Oznanilo.** (149.) c 1

c. k. primorsko-dalmatinskiga denarstveniga vodstva Terst 6. augusta 1851.

Po kterem se zavolj povisanja cene soli v terzaškem okrožju vredjeno premenjeno odrajtvalo od soli naznani.

Z oziram na občni deržavni zakonik in vladni list XLVII. dela št. 171 potem na tukajšni deželni zakonik in vladni list XXI. št. 25 po kterem se je vsled najvišjega sklepa razglasila tarifa cen soli, ki so bile za nektare pridelovavnice soli in prodajne zaloge ustanovljene, se s tem naznani, da imajo s 15. augustam 1851, ko ta nova vredba cene soli, in tedaj za terzaško okrajno vstanovljena viši cena od šest goldinarjev za dunajski cent v moč stopi, v ravno tej primeri tudi zadevajoče povisanje sedaj obstoječiga, po ponižbi cen soli leta 1848 v sosednim reškim okraju in v Dalmačii vredjene odrajtvala od soli v sledečih zneskih vredjene biti:

1. Za belo morskno sol, ki se prodaja v solnih zalogah v Kopru in Pirani, pri vpeljavi iz Istrije v terzaški okraj, potem čez mitno mejo v Ilirio in na Štajarsko za vsak dunajski cent 2 gold. 6 kr. v sr.

2. Za ravno to pri solni založni prodaji v Reki kupljeno sol pri vpeljavi iz reškiga okraja in potem čez mitno mejo, ki še obstoji glede občnja soli za vsak dunajski cent 2 gold. 45 kr. v sr.

3. Za sivo sol, ki se v solni založni prodajnici v Reki prodaja, pri vpeljavi čez mitno mejo na Primorsko za vsak dunajski cent 3 gold. 28 kr. v sr.

4. Za sivo dalmatinsko sol, če se vpepljuje po vredbah primorskega poglavarstva od 18. augusta 1840 št. 20045 in 22 aprila 1841 št. 7928 odločenih pogojev iz Dalmacie in terzaskiga okraja in v notrajne mitne kraje za vsak dunajski cent . . . 3 gold. 53 kr. v sr.

Pri vpeljavi soli iz Dalmacie in Reke v colno izjemo Istrije in na kvarnarske otoke odrajtvalne naklade na sol ostanejo pri starim.

Da se pa ne zgrade zmote, se na to opomni: da ima to povisanje cene soli se tudi na belo morskno sol raztegniti, ki se prodaja pri c. k. začasni vradni solne zaloge v Volovskim.

Od c. k. denarstvenega vodsta

v Terstu 6. augusta 1851.

Št. 2341. **Oznanilo.** (148.) c 1

Visoko c. k. višji vodstvo za občnje je z razpisom od 20. julija t. l. št. 7603/P dovolilo, da se bo Mallevoz, ki je do zdaj vsak pondelik iz Ljubljane v Novomesto sel, da se večkrat priložnost ponudi za poslatve in potnike, zanaprej do Karlovca vozil, od kodar

se bo drugi dan, t. j. vsak torek v Ljubljano vrnul, tako, da bodo sedaj v tednu tri voznje med Ljubljano in Karlovcem, pri katerih se zamorejo potniki tudi v posebej pripravljenih vozovih med Ljubljano in Novimместom voziti.

To se s tem pristavkom sploh naznani, da se je ta voznja začela 4. augusta t. l.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 3. augusta 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 2254. **Oznanilo.** (151.) c 1

Dozdaj obstoječa vsakdanska poštna zveza med Ložem in Planino se bo s 1. septembrom na 4 krat v tednu omejila.

Od te dobe tedaj se bo pot vsak pondelik, vsako sredo, vsak petek in vsako soboto kakor od zdaj ob 12½ opoldne iz Lož v Planino napotil, v Planini prenočil, in drugo jutro ob šestih se spet v Lože vrnul.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 6. augusta 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 1704. **Proglas.** (150.) c 1

C. k. okrajno sodništvo v Teržicu s tem naznani:

Da je Matevž Šos od sv. Katarine h. št. 3 zoper Antona Peharca in njegove pravne dediče tožbo vložil na posest pri sveti Katarini pod hišno št. 3 ležečega, v gruntnih bukvah poprejšnje grajšinske gosposke v Teržicu pod urb. št. 101 zapisanega polzemljiša, in da se je dan ustmine obravnave s pristavkom § 29 sodniškega reda na 30. septembra 1851 zjutraj ob devetih odločil.

Ker sodništvu ni znano, kje da se zatoženi derže, je ono na njih nevarnost Urbana Tišlerja, po domače Župana od sv. Katarine za kuratorja postavilo, s kterim se bo ta pravna zadeva, ako zatoženi do tiste dobe redne poti ne nastopijo, obravnala in po postavi razsodila.

C. k. okrajno sodništvo

V Teržicu 15. julija 1851.

Aichelburg s. r.
okrajni sodnik

Št. 1703. **Proglas** (147.) c 1

C. k. okrajno sodništvo v Teržicu s tem naznani.

Da je Jakob Ahačič, po domače Javornik od sv. Ane zoper Tomaža Ahačiča in njegove dediče tožbo vložil na posest pri sv. Ani pod hišno št. 7 ležečega, v gruntnih bukvah poprejšnje grašine v Teržicu pod urb. št. 304 zapisanega celega zemljiša; dan ustmine obravnave s pristavkom § 29 sodniškega reda se je na 30. septembra t. l. zjutraj ob devetih pri tukajšni vradni odločil.

Ker pa sodništvu ni znano, kje da stanujejo zatoženi, je ono Jožefa Ahačiča po domače Zaverznika iz sv. Ane za kuratorja postavilo o tej pravnej reči, in ako se zatoženi do tistega časa po redni poti ne oglasijo, se bo s tem obravnava speljala in sklenulo po postavi.

C. k. okrajno sodništvo.

Teržic 14. julija 1851.

Aichelburg,
okrajni sodnik.

Št. 4966. **Proglas** (142.) c 3

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani neznani Marii Gorsič in nje neznanim dedičem:

Da je zoper nje Jožef Bradač iz Ponove vasi tožbo 27. maja 1851 št. 4966 glede vgasnenja na njegovem v gruntnih bukvah graj-

sine Cobelsberg pod rekt. št. 408 zapisanega, v Ponovi vasi pod vpisno št. 19 ležečega zemljiša z ženitno pogodbo od 21. januarja 1811 v prid Marie Gorsičeve dolžne ženitne tirjave per 200 gold. kakor tudi pravice preživljenja vložil, in dan ustmine obravnave se je odločil na 16. oktobra t. l. zjutraj ob devetih.

Ker ni znano, kje da se zatoženi derže, jim je bil za kuratorja postavljen gospod dr. Rudolf, s kterim se bo ta pravna zadeva po sodniškem redu obravnala.

Oni se tedaj opomni, da naj ali sami o pravem času pridejo, ali zastopniku pripomočke na roko dajo ali pa družega zastopnika temu sodništvu naznani, ker se bodo sicer sami nasledke zamuje pripisati morali.

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice.

Ljubljana 28. maja 1851.

C. k. okrajni sodnik.

Heinricher s. r.

Št. 6609. **Oznanilo** (144.) c 2

Z visokim razpisom ministerstva denarstva od 24. pr. m. št. 14794 je začasna stopnja tajnika z letno plačo 1200 gold. pri tem dačnem vodstvu dovoljena bila.

Torej se tisti pozovejo, ki hočejo za to stopnjo prositi, svoje vlozbe do konca t. m. tukaj, in sicer na poti predpostavljene gosposke vložiti, in se skažejo razun občnih potrebnih vednost za vstop v deržavno službo o dobro-doveršenih pravoslovno-politiških učenostih, starosti, stanu, rojstnem kraju, znanih jezikov in drugih dozrajnih služb pri dačnem vradu.

C. k. dačno vodstvo za krajnsko kronovino.

Ljubljana 2. augusta 1851.

Št. 4963. **Proglas.** (141.) c 3

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice naznani neznani Matiju Verzicu in njegovim neznanim dedičem:

Da je zoper nje Stefan Dominik iz Razdertega tožbo 27. maja 1851 št. 4963 na posest v gruntnih bukvah magistratnega Kozarjevega posestva pod rekt. št. 296 zapisanega gojzda Kurnik vložil, in dan ustmine obravnave se je o tej zadevi na 16. oktobra t. l. dopoldne ob devetih odločil. Ker ni znano, kje da se derže, se jim je za kuratorja dr. Napret postavil. Oni se tedaj opomni, da naj o pravem času ali sami pridejo ali svoje pravne pripomočke svojemu zastopniku na roko dajo, ali pa družega zastopnika temu sodništvu naznani, ker bi sicer nasledke zamuje sami terpeti imeli.

C. k. okrajni sodništvo ljubljanske okolice.

Ljubljana 27. maja 1851.

Heinricher s. r.
okrajni sodnik.

Naznanje (145.) c 2

Po sklepu visociga c. k. kronovinskiga poglavarstva od 17. prosenca t. l. pod št. 416 sim izjemno dovoljenje dobil v Postojni

bukvotiskarnico

napraviti; častito c. k. okrajno poglavarstvo v Postojni pa mi je 22. prosenca t. l. pod št. 617 dovolilo, tudi

bukvovezavnico

ondi vstanoviti.

Ker ste bukvetiskarnica in bukovezavnica v takim stanu, da zamorete vsim primernim terjatvam vstreci, se z njima lepo priporočim vsim, ki tiskarnih ali vezavnih izdelkov potrebujejo, ter jim obljubim, jih vselej naglo in po ceni postreči.

Jožef Blaznik
bukvotiskar.